

TÜSİAD

HALUK DİNÇER'İN

“45. GENEL KURUL”

AÇILIŞ KONUŞMASI

22 Ocak 2015

İstanbul, Four Seasons Hotel

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35
www.tusiad.org

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

Sayın Divan heyeti, değerli TÜSİAD üyeleri, medyanın kıymetli temsilcileri

TÜSİAD 45. Genel Kurulu'na hoş geldiniz. Yönetim Kurulu Başkanlığımın bu son gününde sizleri saygıyla selamlarım.

2015 yılına dünya pek iç açıcı haberlerle başlamadı. Tüm yaşadıklarımızın arka planında dünyadaki ekonomik krizin ve buna bağlı siyasal dengesizliklerin rol oynadığını düşünüyorum.

Dünya ekonomisi 2008'de başlayan krizi geride bırakmayı başaramadı. Pek çok ülkede deflasyon ciddi bir tehdit. Açıktan korumacılık yapılmıyor olsa da giderek tüm ülkeler dünya ticaret hacmini daraltan tedbirler alıyor.

Üstelik krizin yalnızca ekonomiyle sınırlı olmadığı aynı zamanda ciddi bir siyasal meşruiyet krizinin de tetiklendiği giderek daha iyi anlaşılıyor. İkinci Dünya Savaşı'ndan beri uluslararası ekonominin işlemlerini sağlayan kurumsal yapı yeni koşullarda etkisiz kalıyor. Bu anlamda dünyada yeni bir yönetim sorunu yaşanıyor. Dünya ekonomisinin ve siyasetinin yeni gerçeklerini, Batı'dan Doğu'ya ve Güney'e güç kaymasını yansıtan yeni bir kurumsal yapı ve kurallara duyulan ihtiyacın gereği yerine getirilemedi. Geçmişin güçlü ülkeleri bu türden bir değişikliğe diremiyor.

Yolsuzluk konusu da bu arayışlar çerçevesinde dünya gündeminde hak ettiği şekilde ve yoğunlukla tartışılıyor. Bu nedenle, Türkiye'nin bu yıl başkanlığını yapacağı G20, son Avustralya zirvesinde yolsuzlukla mücadeleyi baş gündem maddesi haline getirdi.

Diğer yandan krizin bir yan sonucu olarak, hemen tüm ülkelerde vatandaşlar yönetici sınıflara güvenlerini kaybetmiş durumdadır. Yalnızca Avrupa veya ABD'de değil Çin'de, Hindistan'da da benzer bir durumun yaşandığını bu ülkelerdeki gelişmelerden çıkarabiliyoruz. Siyasette güç kazanan popülist hareketleri, yabancı düşmanlığından prim yapan siyasi söylemleri, otoriterleşme yönelimini de bu mercekte görmek gerektiğini düşünüyoruz.

Geleceğimizi şekillendirecek en önemli mesele sayılması gereken iklim değişikliği konusunda da inkarcılığın sonuna gelindi. Geçen hafta yayınlanan bir rapora göre 2014 yılı tarihte kayda geçen en sıcak yıldır. Bu veriler iklim değişikliği, küresel ısınma konusunun ciddiyeti konusunda herkes açısından sarsıcı bir uyarı niteliğindedir.

Üstelik bu konu artık ekonomik olduğu kadar bir güvenlik sorunu diye de nitelendiriliyor. Küresel ısınmayı kontrol altına almayı beceremediğimiz takdirde büyük göç dalgaları,

kuraklığın yol açtığı çaresizlik ve şiddetin arttığı bir dünya bizi bekliyor olacak. Kuşkusuz bu konuda küresel düzeyde yapılacak çalışmalara iş dünyası mutlaka ama mutlaka katkıda bulunmalıdır.

Değerli Üyeler,

Dünya genelinde şok etkisi yaratan Paris'teki terör eylemlerinin nedenleri ve sonuçları üzerinde kapsamlı bir tartışma başladı. Belki daha önemlisi, bundan sonra ne yapılması gerektiği, neyin yapılabileceği hakkında da görüşler tartışılıyor.

Paris katliamının “laiklik” ve “ifade özgürlüğü” fikirlerine saldırı boyutu taşıdığı görülüyor. Bu boyutuyla eylem, Avrupa'nın henüz başaramamış olduğu ama bir ideal olarak hedeflediği “kültürel çeşitlilikte birlik” hedefine karşı bir saldırı niteliğindedir.

Bir yanda Avrupa'da Müslüman topluluğun entegrasyonuna yönelik politikaların zaafları, öte yanda bu ortamın yarattığı sosyal ayrışmanın ağır faturasını ödeyen gençlerin aşırı akımların tuzağına düşmesini kolaylaştıran unsurlar mevcut. Bu unsurlar, farklı kültürlerin barış ve saygı içinde bir arada yaşama temennilerinin gerçekleşmesini giderek daha zor hale sokmakta.

Elbette, terörizmin her türüyle kararlı şekilde mücadele edilmelidir. Ne var ki sadece güvenlik tedbirleri alarak bu köklü sorunun üstesinden gelmek mümkün olamayacaktır. Mücadelenin başarılı olması için terörizme yol açan nedenlerin de iyi teşhis edilmeleri ve giderilmeleri gerekir.

Hiç şüphesiz ifade özgürlüğü vazgeçilmez bir değerdir ve hangi hallerde sınırlanabileceği Türkiye'nin de taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi çerçevesinde tanımlanmıştır.

Bir hukuk devletinde, hangi söylem veya eylemlerin yasalarla tanımlanan sınırların ötesine geçip bir suç unsuru teşkil ettiği hukuk çerçevesinde değerlendirilir. Aksi halde keyfi sınırlamalar, basın ve ifade özgürlüğünü ortadan kaldırır.

İfade özgürlüğü ve tahammül çağrısını Türkiye olarak paylaştığımız Paris yürüyüşü ruhunu, ülkemiz içindeki tartışmalarda da yaşatmalıyız. Seçim atmosferinin yaklaştığı bugünlerde, toplumsal barışı destekleyen mesajların yine ortaya çıkmasını bekliyoruz.

Değerli üyeler,

Tam bu noktada Türkiye'nin son gelişmeler ışığında kendi tarihinden edindiği deneyimin ve birikimin önemini bir kez daha vurgulamak gereği duyuyorum. Cumhuriyet döneminin

kıymetini anlamayan veya anlamak istemeyenlerin bu deneyim ve birikimin kapsam ve derinliğini, dünya ve İslam tarihi açısından önemini yeterince incelemediklerine hükmedebiliriz.

200 yıl önce Osmanlı İmparatorluğu, içinde bulunduğu derin krizden bir modernleşme programıyla çıkma iradesini göstermişti. Bu bizim tarihsel deneyimimizin tanımlayıcı bir boyutudur. Osmanlı İmparatorluğu insanlık tarihinin en önemli siyasi ve kültürel etki kaynaklarından biridir. Fakat imparatorluğun sanayi devrimini yapamamış, çağdaş devlet sistemine, demokratik yurttaşlık toplumuna geçememiş dönemlerine özlem anlamsız bir tutum olur. Cumhuriyet, Osmanlı'nın son döneminde yeşermeye başlayan çağdaşlaşma girişimlerinin ulus-devlet, hukuk devleti ve demokrasiye geçiş boyutlarında devam ettirildiği dönemdir.

Müspet ve menfi tüm gelişmeler bu geniş ve tarihsel açıdan hem doğru, hem de zorunlu çerçevede yaşandı. Bu bağlamda laikliğin, din ve siyasetin hatlarının ayrı tutulmasının, din ve vicdan özgürlüğünün ve kimsenin hayat tarzını başka toplum kesimlerine dayatmaması gerektiğinin önemini de demokratikleşmede mesafe kat ettikçe daha iyi anladık. Siyaset insanların özel yaşamı ve ruhani dünyaları ile ilgilenmez. Bunları ve özgürlükleri güvence altına alır. Bugün de eşit vatandaşlık, toplumsal cinsiyet eşitliği ve laiklik ilkelerine tüm gücümüzle sahip çıkmamız gerektiğine inanıyorum.

Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğini hedeflemesi bu modernleşme projesinin somut bir evresi olarak benimsenmişti. TÜSİAD bu hedefin en tutarlı ve aktif destekçilerinden biri oldu. Ancak AB'nin temsil ettiği entegrasyon deneyimini beğenmemiz ve desteklememiz projenin sorunlarını görmemize engel değil.

Geçen yıl yapılan Avrupa Parlamentosu seçimlerinde pek çok ülkedeki ırkçı, yabancı düşmanı, kimisi AB karşıtı aşırı sağ partiler önemli bir ivme kazandılar. Kuşkusuz 21. yüzyılda demokrasi yeni bir sınama ile karşı karşıya. Daha katılımcı, daha sağduyulu, daha cesur ve daha insan odaklı bir siyaset gerekiyor tüm çağdaş demokratik ülkeler için.

Önümüzdeki dönem AB açısından evrensel ve kucaklayıcı değerleri ön plana çıkaran anlayışla, daha içe kapalı anlayışın çatışması şeklinde geçecek. Bu zaman zarfında Birlik ülkelerinde yaşayan Müslüman topluluklara ve vatandaşlara yönelik politikalar kadar, bu toplulukların ve bireylerin tercihleri de hangi seçeneğin başarılı olacağını belirleyecek.

Türkiye kendi tarihsel deneyimine sadık kalarak bu mücadelenin yapıcı bir tarafı olabilir. Bir yandan tüm inançların koruyucusu olması gereken laiklik ilkesine sahip çıkmalı, diğer yandan da kendi Avrupa projesini şekillendirerek AB ile yeni bir dil ve yeni diyalog hattı geliştirmelidir. Bunu yapabildiği ölçüde dünya siyasetinde kendi deneyiminin özgünlüğüne uygun bir konuma gelecektir.

Geçtiğimiz aylarda gerek yönetim kurulumuzun Brüksel ziyareti, gerekse Avrupa iş dünyasından muadil kuruluşlar ve Almanya, İsviçre, Polonya ve Türkiye'den düşünce kuruluşlarının da katkısı ile açıkladığımız "Avrupa'nın Geleceği" başlıklı raporumuz ile bu yöndeki girişimlerimizi sürdürdük. Önümüzde AB ile ilişkilerde mevzuat uyumu, gümrük birliğinin kapsamının hizmet ve tarıma genişletilmesi, başta kamu ihaleleri, sosyal politikalar, enerji ve rekabet olmak üzere yeni müzakere başlıklarının açılması ve Kıbrıs'ta cesur adımlarla çözüme ulaşılması gibi gündem maddeleri var.

Bu çabalarımızda bir fark da yaratıyoruz. Biraz önce Yüksek İstişare Konseyi Başkanımız Erkut Yücaoğlu çok net açıkladı, üyesi olduğumuz Avrupa iş dünyasının örgütü BUSINESSEUROPE AB ile müzakere sürecimizi destekliyor. ABD ile AB arasındaki Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTYO) anlaşması kapsamında yer almamızı da resmen savunuyor. "TTYO'ya Türkiye, İsviçre ve Norveç'i dahil edin, Avrupa ekonomisinin çıkarı budur" diyor. Transatlantik Ortaklık konusunu Türkiye'de gündeme ilk getiren kurum olarak bu hedefi takibe yılmadan devam edeceğiz.

Değerli üyeler,

Türkiye olağanüstü durumlara süratle uyum gösterebilen bir ülke. Kendi yarattığımız ve sonuçları itibariyle bugünkü ekonomik dayanıklılığımızı artırmış olan 2001 krizi sonrası, hem demokratikleşme, hem de iktisat politikalarında, sürekli bir reform süreci geçirdik.

Bu reform rüzgarı küresel krizin başlaması ile birlikte hızını kesti. Önemli sayıda yapısal reform tamamlanmış olmasına rağmen hem demokratikleşmede hem de iktisadi hayatta daha ileri reform girişimleri maalesef yarıda kaldı. Bugün itibariyle Türkiye yine orta gelir tuzağının hemen kıyısında bekler durumda. Orta gelire ulaşmak da kolay olmadı elbette, ancak küresel şartların bu parkuru aşmamızda bize sağladığı olumlu bir atmosfer vardı ve bizler bunu iyi kullandık. Ancak krize yakalanmış olduğumuz evre mikro reformlar ve demokratikleşme reformları açısından talihsiz oldu. Son 7 yılda, kriz ile mücadele başlığı altında önemli politikalar benimsendi ve hayata geçirildi. Ancak bugün ardarda açıklanan

dönüşüm paketlerinden ve yargı reformu paketi sayısından da anlaşılacağı üzere daha yapılacak çok iş var.

62. Hükümet gerçekten kapsamlı bir çalışma ile, hem kalkınma, hem rekabet hem de makro istikrar reform alanlarını içeren bir yol haritası ile yola çıktı. Bundan memnuniyet duyduk. Her bir dönüşüm alanının seçimi ve bu alanlar içine yerleştirilmiş eylem planları, özel sektör olarak bizce yerindedir. Ne var ki, 1000-2000 arasında düzenleme gerektiren bu dönüşüm programlarının hayata geçmesi ne zaman ve nasıl olacaktır?

Bu belgelerde bazı tarihler hedef olarak verilmiş. Ancak yeni bir çalışmayla önceliklerin iyice belirlenmesine ihtiyaç var. Kapsamlı bir reform dönemi için seçimden sonraki 4 senelik fırsat penceresinden yararlanabiliriz. Bu nedenden dolayı, önümüzdeki haftalarda, genel seçimlerden önce siyasi partilerimizle TÜSİAD'ı bir araya getirmeyi planlıyoruz. İş dünyası açısından reform önceliklerini sunmak ve karşılıklı değerlendirmek arzusundayız.

Üzerinde çalıştığımız ve siyasi partilerimizle de paylaşmayı planladığımız belgenin bazı temel tespitlerinin ve sorularının özetlerini sizlerle paylaşmak istiyorum.

- 1- İçinde kısa, orta ve uzun vade başlıklarını barındıran reform ajandasında önceliklendirme ve takvimlendirme nasıl olmalıdır? Hangi reform başlığı ne zaman gerçekleşecektir?
- 2- “Büyümenin finansmanı” en zayıf olduğumuz alandır. İç tasarruflarımızı 3-5 puan artırabilmek için gereken kısa-orta-uzun vadeli politikalar nelerdir?
- 3- Büyümenin “Toplam Faktör Verimliliği” katkısı çok sınırlıdır, o yüzden büyüme artınca hemen cari açık vermeye başlıyoruz. Rekabet gücümüzü de engelleyen unsur budur. “Toplam Faktör Verimliliği” sadece eğitim ve teknoloji ile artıyor... Toplam Faktör Verimliliği’ni artıracak eğitim, teknoloji, Ar-GE ve üniversite-sanayi işbirliği politikaları nelerdir?
- 4- Kayıtdışı ekonominin büyüklüğü rekabeti bozan en önemli unsurlardan biridir. Kayıtdışılığı en az 10 puan aşağı çekebilecek politika önerileri nelerdir?
- 5- İşgücüne katılım oranımız çok düşük, %50’lerde takıldık. Bunu yukarı taşıyacak yegâne unsur olan kadınların işgücüne ve istihdama katılımını artırmak için gerekli politikalar bütüncül şekilde nasıl hayata geçirilmelidir?
- 6- Hukuk güvenliği, hukukun üstünlüğü, yargıya güven konusunda ciddi bir erozyon yaşandı. Bu hem ülkenin itibarı, hem de ekonomi için hayati bir zafiyettir. Bu yönde güven artırıcı önlemler nelerdir?

- 7- Eğitim sistemi iş dünyasının talep ettiği nitelikte insan yetiştiremiyor. Bu çok açık. Yeni Reform Önerisi nedir? Kapsam, içerik, eğitimci alanlarındaki öneriler nelerdir?
- 8- Sanayinin toplam ekonomi içindeki payından hiç memnun değiliz. İstihdam yaratmayan veya kalitesiz istihdam yaratan büyümenin nedeni budur... Bu oran yüzde 15'lerden yeniden yüzde 20'lere nasıl yükseltilebilir?
- 9- Enerji sektörünün arz güvenliği ile ve rekabetçi piyasa koşulları içinde çalışması yönünde sorun var mıdır? Varsa önlemler ne olacaktır?
- 10- Bağımsız ve denetleyici kurumların yapısı ve özerkliği geliştirilecek midir? Bu kurumların piyasa ekonomisi içindeki rolünün değişmesi söz konusu mudur?
- 11- Kamu maliyesi alanı Türkiye'nin en sağlam olduğu alanlardan biridir. Buna rağmen kamu harcama kompozisyonu büyümeyi destekleyecek şekilde yeniden yapılandırılabilir mi?
- 12- Çözüm sürecinde yol haritamız nedir? Ekonomik açıdan bizim hesabımız Çözüm sürecinin başarısının 1 puanlık ek büyüme getireceğidir. Benzer bir çalışmanız var mıdır?
- 13- TTYO anlaşması belli bir hızla yol alıyor. Türkiye'nin bu anlaşmanın dışında kalması durumunda ekonomik kaybımızın çok yüksek olacağına yönelik çalışmalar mevcut. TTYO müzakereleri Gümrük Birliği çerçevesinin de yeniden ele alınmasını gerektirebilir. Bu zorlu süreç nasıl yönetilecektir? Hazırlıklarda ulaşılan seviye nedir?
- 14- İklim değişikliği, azalan doğal kaynaklar, enerjide dışa bağımlılık, değişen küresel üretim modelleri doğrultusunda daha yeşil büyüme için hangi adımlar, nasıl bir geçiş dönemi ile tasarlanmalıdır?
- 15- İçinde bulunduğumuz bölge jeopolitik riskler karşısında Türkiye'yi çok kırılgan hale getiriyor. Türkiye'nin bu risklerden az etkilenmesini sağlayacak bir politika önerisi var mıdır?

Bu soruların bazıları için yanıtlarımız, önerilerimiz mevcut, bazılarının üzerinde ise halen çalışıyoruz. Bu tespit ve sorular bir sonraki yönetime devretmekte olduğumuz konular esasında. Yeni yönetime bu konuda başarılar diliyorum.

Değerli üyeler

Türkiye'yi hem içinde bulunduğu gelişmekte olan ülkelerden, hem de üye olmayı arzu ettiği AB ülkelerinden büyüme potansiyeli olarak halen ayırabilecek, yeniden yüzde 6 düzeylerinde

bir büyüme patikasına taşıyabilecek politika alanları mevcuttur. Yeter ki, reformların üzerine katılımcı bir anlayış ile ve ortak akılla yürüyelim. Görevden ayrılırken kamuoyuna vermek istediğim mesaj budur.

Gerek yönetim kurulu üyesi olduğum dönemde, gerek başkan yardımcılığı dönemimde, gerekse başkanlığım dönemimde, birlikte çalışma şansı bulduğum olduğum değerli başkanlarıma Yüksek İstişare Konseyi Başkanımız Erkut Yücaoglu'na, Yönetim Kurulu Başkanlarımız Arzuhan Doğan Yalçındağ, Ümit Boyner ve Muharrem Yılmaz'a ve yönetim kurulunda birlikte çalıştığım çok değerli çalışma arkadaşlarıma huzurlarınızda teşekkürlerimi sunuyorum. TÜSİAD ve ilkelerine bundan sonrada sahip çıkmaya ve destek olmaya devam edeceğim. Sizleri saygıyla selamlıyor, başkanlığım süresince verdiğiniz destekten dolayı da şükranlarımı sunuyorum.